

25.

IN N O M I N E J E S U !
DISSERTATIO THEOLOGICA XI,
DE

SYNCRETISMO
HÆRETICO TER-
TIUM CONTI-
NUATA.
QUAM

DEI O. M. Auxilio,
In Regiâ Academiâ Aboënsi,
Cum consensu Reverenda Facultatis Theologicae,

P R Ä S I D E
ENEVALDO SVENON. Q. G. A.

SS. Theol. Doct. & Prof. Prim. nec non Ecclesiarum
Aboensium ac Numensis pastore.

DEFENDENDAM SELEGIT

P E T R U S M O W A L L I U S Smol.

In Audit. Sup. & Max. addiem 13. Martij, A. 15090 vias
M. DC. LXXV.

A B O Æ,

Impressa à PETRO HANSONIO Acad. Typog.

S. 15. XIII. PHOTINIANUS. Samo. Sateniani & Photinianni conspirant cum Arianis in oppugnandâ Divinitate Christi; sed & insuper eundem initium habuisse solum à Mariâ virginē docent. vid. August. lib. de hæref. §. 44. Communissimum quidem Photinianorum; convenientissimum verò hodiè Sociniorum nomen est. Etenim circa An. Christi 1560, Lelius & Faustus Socinus, damnatos olim Arianorum & Photinianorum errores, ut & Pelagianorum, nec non Abailardi, de novo incrustare cœperunt, aliisq; novis hæresibus adaugere, quibus pleraq; fidei capita labefactantur, de Trinitate, Supremâ Filij Dei Deitate, Personâ Spiritus S. Satisfactione Christi Mediatoris, Statu primi hominis, Peccato Originis, justificatione, Sacramentis & Vitâ post hanc vitam. Hujus Sectæ Emblemata Syncretistica extant apud Ostorodum cap. 32: Das ist die rechte liebe Christi/ das man mit unterschiedenem verstand/ in Christlichen Religions sachet/ einer den andern frage/ oder Vmb unterschiedenen verstandz willen von etlichen dinget/ einer den andern nicht richte noch verdamme. Et Iterum: Und wann man so thun Wird/ so werden alle Secten, Ketzereyen und Spaltungen auffhören. Porro: Wor aus folget/ das ein Jeglicher/ welcher Christo vertrawet und ihm gehorsam ist/ er discrepere und sey unterscheiden von uns in andern Punkten

der Religion, wie er auch wolle / für einen Bruder in Christo/ und dero halben für ein gliedmas seiner gemein soll gehaltem werden. Conf. quæ habet ipse Socinus Epist. 3. ad Dudithium: *Nullum mihi, inquit, est dubium quin omnes illi sive Lutherani, sive Anabaptisti, sive Ariani, qui se ad præscriptum Christi gesserint (nec enim dubito ex singulis istis ordinibus tales non paucos aut esse, aut saltem esse posse) cœlestis vita hæreditatem adituri sunt.* Et priori Epistolâ ait: *Sufficere ad cognoscendum iter, quod ad salutem æternam perducit, ut sciamus, quæ reverâ præcipiantur vel vetentur à Deo, ad eo ut si in reliquis error occurrat, nemo ob eundem à cœlo excludatur.* Eadem semina Syncretistica Sparsit Henric. Nicolai in suo Irenico Thes. 26: *Neq; Christianus, inquit, in ullam sectâ baptizatus est, sed in simplicem Dei veritatem verbo ejus representatam, & fidei sumam Symbolo Apostolico comprehensam, nec Pontificius, vel, ut dici vult, Catholicus, Lutheranus, Reformatus, Photinianus, ut talis, cœlum intrabit, sed Christianus,*

Actus hujus contagionis est *Atheismus inchoatus:* Eadem enim est consultatio Mahometis in Alcorano; etenim, *Sciendum, ait, generaliter, quoniam omnes recte vivens, judæus sive Christianus, seu relicta lege ad aliam tendens, omnis scilicet Deum adorans, boniq; gestor, indubitanter divinum amorem assequetur.* Verum, quemadmodum i, *Hæresis ipsa damnata est olim in Ebione*

one & Cerinto ab Evangelistarum aquilâ Johanne: in Servetianis, Arianis & Photinianis ab Ecclesiâ primitivâ & Sanctis patribus, ut Αὐθωνιάτερι ab S. Ignatio Epist. ad Trallianum: Samasateniani, apud Epiphani- um habitи sunt Θεοι ονοι καὶ παρηγόνθεοι, eosq; baptizan- dos fuisse in Ecclesiâ catholica, definitum fuit in Con- cil. Nic. Can. XXI. Ruff. hist. Eccl. L. 1. c. 2. 2. Tum. nostrâ ætate in Socinianis à Franzio, Gravvero, Baldvi- no, N. Hunnio, Stegmanno, Meissnero, Calovio &c. Qui negant Socinianos κυριας Christianos esse, invictis ar- gumentis.

Ita quoq; 2. Syncretismus hic sua mole ruit, cum illi ipsi hæretici in Augustanâ Conf. damnati sunt, quos hi sectarij pro fratribus in Christo reputant.

S. 16. XIV. HOLOSEBASMIUS. Quo Salus in quavis Religione sine discrimine statuitur, isq; 1. Pelagianus; Est autem Pelagianismus hæresis, qua viribus naturæ salus adscripta, justitia operum asserita, fidei vero justitia labefactata fuit, quæ refutata est ab Augustino, & damnata in Symb. Nic. Ante legem enim per naturam gentiles salvari po- tuisse contendit Pelagius, nec post legem etiam honestè viventes Fabricios, Regulos, Fa- bios, Scipiones & Camillos damnare voluit, te- ste Augustino Lib. iv. contr. Jul. c. 3. Quem errorem etiam Semipelagianos sparsisse, per naturalem scil.

vigorem absq; adjutorio gratiæ multos salvatos es-
se, è Maxentij Epistolâ ad Hormisdam, colligitur, His
affines sunt Apellæi; etenim Eusebius Lib. 5. cap. 12.
Apellem dixisse refert: *Non esse inquirendum in do-
ctrinā, sed quemq; ut credit, manere debere.* Nec non Lam-
petiani, de quibus idem August. de hærel. §. 72, dicit,
*Rhetorianos seu Lampetianos asslerere, omnes hæreticos
rectè ambulare & vera dicere.* De quibus etiam Da-
mascenus de Hærel. *Nunc, ait, quod quisque velit ac
probet vivendi genus, id sequi.* II. Puccianus. Franciscus
Puccius enim, quem Fr. junius Calv. refutavit, quo-
vis homines in sua religione salvandos opinatus est,
in assert. suæ Rat. 9. *Omnes naturaliter credere, ait,*
*Deum esse beneficium sui studiosis, ac perinde singulos esse a-
ptos natos ad vitam æternam.* Et Rat. 10. *Singulos mor-
tales, esse in statu salutis antequam degenerent.* Et mox:
Abrahamum justificatum perhiberi naturali fide in Deum
cœli, quæ communis est singulis quibus cœli enarrant glori-
am Dei, & proponunt præstantissimum fidei & amoris obje-
ctum. Et ultra: *Singuli mortales sunt in statu salutis
antequam contemnant incorruptam illum Dei & Christi
Spiritum, & habendi pro fidelibus antequam sua malitia &
diffidentia Deo & servis ejus fidem derogent.*

Sofin. III. WEIGELIANUS. Est autem *W*eigelianismus
hæresis, quæ Dei verbo ejusq; ministerio spredo, ra-
ptus enthusiasticos jactitat, carnem Christi natu-

ræ consubstantialem negat, conversionem fidelium substantialem fingit, alijsq; horrendis modis fidei fundamentum evertit. Refutati sunt hi sectarij à B. D. Nic. Hun. D. Gerhardo, Gislenio de Gloriâ Dei, D. Thum. Schelhamero &c. Quoad Syncretismum docent Weigelij fratres unam populorum Religionem esse in ihrem Sende brieff an die hirten Q. 3. præterea statuunt, iudeos, Turcas & Ethnicos ignorantiam Christi non damnare Q. 4. Sed in eo religionis veritatem esse fidem, quod omnes populi pro verâ Religione habent. Fingunt naturale lumen omnem complecti salvificam cognitionem, ut hæc non ē libris petenda sit, sed ex homine ipso fluat in scripturæ literas, atq; ex thesauro interno cordis proficiscatur. Conf. Postill. Weig. &c.

IV. PSEUDOPOLITICUS. Quo omnis Religio ex animi sententiâ eodem loco habetur. Tales olim erant Herodiani, de quibus B. D. Mart. Chemitus noster in Harm. Evang. pag. 1575. sic scribit.

Habebant enim Herodiani aulicam quandam Theologiam, quam tempori accommodabant sicq; & Phariseis & Sadducæis se probabant: Herodes namq; cum Phariseis externam judaismi professionem retinebat; intus vero & in cute cum Sadducæis omnem Religionem ridebat, & tantum mundanam potentiam, opes & dignitates quaerebat. Quales hodie etiam inveniuntur, qui singularem quandam & politicam dexteritatem vel industriam esse arbitrantur; si latam illam & latè vagantem religionem (que cordatoribus germanis di-

citur, *Die grosse Religion*) colunt, quā externā & blandā conversatione se omni bus probare student, interim sinceriores animi pietatem rident, atq; fidem in Christum omnes spernunt, præstabilius esse existimantes, ut ita vitæ suæ rationes instituant, quō hujus mundi bonis frui ipsis liceat, quā ut de futuræ vitæ felicitate de quā dubitant, cum quoquam litigent. Hujus factionis patriarcham nominat Machiavellum, Adamus à Contzen lib. i. polit. cap. i. Cujus Decalogus inversus extat talis: 1. Religio, rationi Status famuletur. 2. Pietatem, quam non habet, præse ferat. 3. Cultum statui pro tempore congruentem falsis miraculis firmet. 4. Ethnicam Religionem Christianæ præferat. 5. Fortunæ non virtuti; casui non Deo felicitatem adscribat. 6. Mosis autoritatem & leges vi & armis, non Fide & Deo nimcas fuisse credat. 7. Status servandi ampliandique causā, cum debeat omnia jura perfringere, ad omnem ventum ve la vertere paratus sit. 8. Credat virtutes, si semper verē adsint & serventur, pernitiosas, si inesse putantur, fructuosas esse. 9. Belli justitiam in eo, quod quisq; sibi utile putet, statuat. 10. Tyrannum aliquem insignem imitetur, contempta Crudelitatis famā, immanitatem uno impetu, sensim verò beneficentiam exerceat. De hisce politicis ita judicat unus è Reformatis Lubertus in dedic. I, cōtra Socinū: Maxima ait, pars hominū sinistrè judicat de laboribus & curis, quas doctores in explicandā & defendendā doctrinā Christiana ponunt. Multi enim Religionem tanquam inanes Fabulas & terriculamenta ad hominum animos percel lendos

lendos excogitata rident \mathfrak{E} subsannant. Et mox: Religiones nullum alium ob finem prætendunt, quam ut emergant, suis animis mentiuntur aliorum animos, indignanturque ac fremunt, cum vident aliquem esse, qui ipsorum cupiditati subservire judicac \mathfrak{g} , applaudere recuset. Hi omnes mundanâ gloriâ inflati, conqueruntur tranquillitatem diversitate religionis perturbari; cum tamen ipsi s \mathfrak{e} pè tam petulantí ingenio sint, ut versatos homines supponant, qui nova dogmata ducant, ut dum p \mathfrak{i} j doctores se illis opponunt, ipsi se his spectaculis oblectent, \mathfrak{E} doctrinā quam oderunt, \mathfrak{E} fore vere videri volunt, populo exosam reddant; accidit etiam, ut cum omnia sursum \mathfrak{E} deorsum volvere in animo habeant, certamina in doctrina concident, vel eos, qui ea movent, foreant, impediuntq; ut lites in doctrina motæ, legitimo judicio componantur aut decidantur, \mathfrak{E} quod omnium miserimum est, cum sint dogmatum doctrinæ Christianæ imperiti, summum de illis judicium Sibi arrogant; perinde ac si cœcus de coloribus rectè judicare possit. Qui Paulò moderatores sunt, delectantur quidem doctrinæ puritate, sed non putant eam tanti esse momenti, ut propter eam tantas contentiones tantac \mathfrak{g} certamina subire debeamus.

Actus hujus catholicismi Syncretistici est Atheismus ipse, ad quem etiam promovendum multum comportant Nauseatores Theologiæ Elencticæ, quiq; Bella Domini & Furores diaboli juxta aestimat, utrique parti, & vera docentibus & falsa loquentibus pari-

pariter ora obthurantes. quemadmodum factitasse accepimus, olim in *Typo Constantis*, Imperatoris Romani, de quo supra.

s. XV. GROTIANUS. In quo tanquam sub pacificatorum patriarchâ, confluunt reliquorum hodiernorum Moderatorum negocia irenica. Dux itaq; postremi hujus Chori Hugo Grotius, ad objectionem de magna opinionum inter Christianos discrepantiâ, in Libello de Veritate Religionis Christianæ p. 116. sic respondet: Idem fermè in omnib. artibus accidere, partim imbecillitate humani ingenij, partim quod studijs judicium impenditur. Sed solent, ait, istæ opinionum varietates consistere intra certos terminos, de quibus convenit, & unde ad ambigua argumentum petitur: Sicut in Mathematicis; An quadrari circulus possit, disputatur; non item, an, si æqualibus æqualia demantur, quæ remanēt, sint æqualia? idemq; in Physicis, Medicinâ, & alijs artibus videre est: sic & discrepantia illa opinionum inter Christianos, impedire nequit, quô minus de præcipuis, id est, de præceptis illis, ex quibus Christianam Religionem maximè commendavimus, satis constet. Hæc ille. Huc ergo redit judicium Grotianum: Qualis est proportio Philosophorum litigantium ad communia axiomata, ea est Theologorum Christianorum, & esse debet, ad communia

nia principia, quicquid sit de conclusionibus inde deductis; in quibus sicut sine notâ Appassus tñs Algovias, licet liberè Philosophari; sic etiam liberè theosophari licebit. Verum, argumentari à Methodo dissidendi in rebus Philosophicis, non pertinentibus ad salutem, adeoque sine discrimine salutis affirmatis vel negatis; ad modum disputandi in reb. Theologicis N. V. C. *Meæ enim cogitationes non sunt vestræ Elæ. 55:8,* ait Dominus.

Dicit autem in hâc Choréâ primo loco Erasmus Roterod. *Quid gaudes Batavis quod abeneus adstat Erasmus!* Hic idem in Epist. ad Barbirium hæc sparsit semina miscellanea: *Mihi, in religione ait, adeò invisa est discordia, ut veritas etiam displiceat seditione.* Item: *Mihi stat, semperq; stabit sententia, vel membratim discipi potius, quam fovere discordiam, præsertim in negotio Fidei.* Occinunt multi, qui Lutherò favent, illud Evans gelicum: *Non veni mittere pacem, sed gladium.* Equidem ut mibi videre videor, esse quædam in Ecclesiâ recepta, quæ magno Christianæ religionis bono mutantur, ita nihil placet, quod hujusmodi tumultu geritur.

Et iterum: Mihi ut semper placet concordia; ita hâc quoq; malim pacem aliquantulum iniquam, quam bellum æquissimum. Ideoq; tale de Erasmo B. Lutheri extat judicium Tom. II. Jen. p. m. 269: *Das es Mosellanus mis Erasmo helt/ so viel*

den Artikel göttlicher verschung belanget/ weis ich vor-
hin wol/ ja er ist durchaus in allen stücken Erasmisch.
Dagegen weis ich/ und bin gewiß/ das Erasmus we-
niger weis und verstehet von göttlicher verschung
(wil schweigen das er davon mit warheit rhümen soll)
denn bisher alle Sophisten in Schulen davon geleret
haben. Darumb besorge ich mich gar nicht/ das er
mir etwas in dem abbrechen soll/ Ich wolt denn meine
lere/ da vür Gott sey/ widerrussen. Derhalb werde
ich mich für Erasmo/ ob Gott will/ weder dieses/ noch
aller ander Artikel Christlicher lere halben/ fürchten o-
der entsezen. En die warheit ist weit krestiger/ denn
menschliche redenkunst/ auch im höchsten Grad/ der
Geist thuts weit zuvor menschlicher vernunft/ mit al-
ler irer spiz und scharffinnigkeit/ der Glaube/ (dem
alle ding möglich sind) übertrifft hoch aller menschen
Weisheit und erfarunge/ und wie Paulus 1. Cor. 1. sa-
get/ göttliche Weisheit/ ist weiser denn die menschen sind.
Cicero der berühmste Meister in der redenkunst/ ist oft
von einem geringern/ der im nürgent zuvergleichen/ für
gericht überwunden/ Keyser Julianus Apostata thet
S. Augustin hier in weit zuvor/ Gleich wol künd er wi-
der in nichß schaffen. Summa/ die unberedte/ stam-
lende warheit/ behelt endlich den Sieg/ nicht die schön-
gleissende/ betriegliche redenkunst/ wie geschrieben thet
Ps. 8. Aus dem munde der jungen kinder und Geu-
glins-

glingen/ hastu eine macht zugericht/ umb deiner feinde
 willen/ das du vertilgest den Feund und den Nach-
 girigen. Erasmo wil ich nicht ursach geben/ iehz wi-
 der mich furzunehmen/ unn ob er einst oder zwier an
 mich setze/ wil ichs im zu gut halten/ doch meins er-
 achters/ wers ihm nicht zu rathen/ das er die krafft
 seine redekunst wolte an mir erweisen/ denn er wird
 am Luther (hosse ich) kein Fabrum Stapulensem fin-
 den/ noch der gleichen Rhum an ihm/ wie an jenem/
 ersagen/ da er sich so hören leßt/ Alle frewen sich mit
 mir/ das der Gallus erlegt ist. Wird er sich aber ins
 Spiel mengen/ So sol er durch Gottes gnade erfaren/
 das Christus sich/ weder fur den Phorten der Hellen/
 noch fur den gewaltigen/ die in der finsternis dieser
 Welt herrschen/ nicht fürchte/ und ich Vallender/ will
 mit Gottes hülff/ dem allerberedsten Erasmo mit frew-
 digkeit begegnen/ wil mich nichts anfechten lassen/ sein
 großes ansehen/ Namen und gunst/ denn ich weis was
 in im steckt/ Sintemal uns auch/ Gott lob/ nicht un-
 bewußt ist/ was der Satan im sinn hat/ wie wol ich
 warte bis das er sich weiter und beszer blos und an
 tag gebe/ wie er gegen mir gesinnet sey.

Allegat idem *Grotius* secundo loco, & quidem in
 Notis ad Art. vii. *Georgij Cassadori*, qualem prin-
 cipatum *Philippus* in LL. CC. concesserit pontifici
 in Ecclesiâ catholicaâ, quo modoq; Schismatibus ca-

vendis, *Unitatem* ut umbonem opponat. Laudat deinceps in præfat. pro pace, Commonitorium & Regulas henoticas *Vincentij Lirinensis*, Monachi ejusdam Galli (editas quoq; olim Holmiæ in 12: A. 1576. à Typog. Torberno Tidemanno) de puritate patrum primorum quinquesecularium: provocat ad communissima concilia: *Inveni ait, in Oriente eadem esse dogmata, que essent in Occidente, concilijs universalibus definita.* Tandem suffraganeum suiq; instituti socium invenit *Marcum Antonium de Dominis*, Archiep. Spal. in laudando *Cassandro*, de quo lib. 5. cap. 6. de Rep. Christ. sic scribit. *Georgius Cassander, vir doctus, Catholicus, pius & prudens, hoc ipsum remedium Schismati huic inter Catholicos & protestantes, quod ego nunc expono, ipse quoq; oportunum censuit, imò necessarium, ut interim dum controversiae agitantur, unusquisq; in sua, inquit, fide (ego dicerem in sua opinione) permittatur, modò omnes recipiant scripturam & Symbolum Apostolicum, ego vero addo etiam alia antiqua Symbola, imò omnes in unam fundamentalium omnium confessionem formandam consentiant.* Merè autem Syncretistica est tota *Consultatio Cassandri* Ferdinando I. & Maximil. II. inscripta, de quâ mox plura.

Ad hunc Henoticorum censum adscribendus est *Georgius Calixtus Prof. Helmstadiensis*, qui Responso ad Mogunt. Vind. Th. 139. ait: *Interrogati, a-
jebam,*

jebam, quæ fides nostra, quæ doctrina, respondemus eam
esse Fidem nostram & doctrinam nostram, quam comple-
titur Symbolum Apostolicum, Symbolum Nicenum, Con-
stantinopolitanum & Athanasianum; Anathematismi Ephes-
sini; Confessio Chalcedonensis, quæ Nestorianorum & Eu-
tychianorum reliquijs, quinta & sexta Synodi opposuerunt;
quæ itidem Pelagianis, Africana plenaria, sive ut vocari
solit, Milevitana Synodus & Arausicana secunda Synodus
opposuerunt. Hæc Symbola, bæ confessiones & declarati-
ones continent, non modo quæ credere, sive quibus fidem &
assensum præbere hominem Christianum oportet, & sine
quibus cognitis atq; creditis salvare nequit; sed illas etiam
qui hæc ipsa docendi tractant & aliis exponunt, ιωαννω-
νι τριανταν λόγων, quam teneant, præscribunt. Verum
quis non videt, exclusâ Augustanâ Confessione, ne
dicam Libro Concordiæ maximam partem, hoc es-
se Velamen & tegumentum, sub quo latere & secu-
rè dormire possunt, non solum Pontificij & Calvi-
niani, sed & alij, perplurimi heretici: Para statas
habuit idem Theologus, telam hanc texere incho-
antem Hornejum collegam antecessorem, Drejerum
& Behmum Jun. Professores Regiomontanos,
Latermannum, Superint. Halberstad. nonnullosq;
alios à nobis exeuntes, quorum postulata Syncreti-
stica, omnia & singula, quippe in ιωαννων valdè mul-
ta, accurate profligata sunt ab orthodoxis Theolo-

gis, Witebergensibus, Lipsensibus, Gissensibus, Argentoratensibus &c. Cont. Judicium B.D. Dorschæi.

Aetus postremæ hujus Farraginis est *Libertinismus*, & porrò *Epicureismus*, retrocedens ac tendens paulatim ad *Gentilismum*; in quem omnis religiosa conspiratio cum heterodoxis, naturali inclinatio-ne tandem resolvitur. Etenim si juxta *Commonitorium Vincentij Lyrinensis*, in hoc passu incedendum sit, ubi pag. mihi 4. sic ait: *In ipsa item Catholicâ Ecclesiâ magnisperè curandum est, ut id teneamus, quod ubique, quod semper, quod ab omnibus creditum est.* Et porrò, si hanc regulam sequamur, quæ ab alijs jactatur: *Ad pauca, liquida, certa, necessaria & Catholicâ dogmata redeamus, habet enim in his Christianus quilibet quoad orthodoxam fidem, ubi sub capite Christo sobrie possit consistere.*

Non video quo iure ab ijs reprehendi vel confessio reprobari queat illorum, sive Christianorum sive aliorum, qui credunt hæc pauca, liquida, certa, necessaria & Catholicâ: *Deus est justus & bonus, hoc est, Vindex scelerum, Retributor virtutum.* Hanc namque Notitiam fidei qui Cicero omnesque saniores Ethnici habuerunt ac etiamnum habent: quin etiam habeant juxta datam hypothesin, hi omnes sub eodem capite, Deo, ubi securè possint consistere: Quod enim tales Christianos attinet, dico, quod aliud

Aliud sit dicere *Domine, Domine*, & opinari falso, esse se sub capite Christo; aliud certâ fiduciâ persuasos; hi namq; cum capite Christo cohærent per orthodoxam, indubitatem, inviolatamq; fidem; illi verò ceu membra heterogenia ab homogenio & mystico fidelium capite per admissionem aliorum idq; exitialium dogmatum separantur, propriiq; sui capitum diminutionem experiuntur notabilem, dum deportantur, si non resipiant, ad infornatas insulas.

Fructus hujus Qleastri erat Apostasia à vero Lutheranismo, non solum nonnullorum Principum, sed & totius Academiæ Gissensis, quæ contingebat A:o hujus sec. 1661. Contra quam, hactenus inauditam defectionem, scripsit Fac. Theol. Witeb. suam *Epicrisin*, omnium Academiarum nostrarum applausu approbatam, seq. anno 1662. Retrospicere *Artificium Delilæ* pag. 612.

Appendix de CONSULTATIONE Georgij Cassandri, Imperatori Romano FERDINANDO I. Et Regi Rom. MAXIMILIANO II. inscriptâ atq; impressâ Coloniæ Agrippinæ An. Christi M. D. LXXVII.

Transumpta ex literis Imp. Ferd. I. ad eundem Cassandrum, Wiennæ datis An. Dom. 1564. 15. Jul.

Cupi-

Cupimus proinde abs te compilari primo quoq; tempore, Summarium quoddam doctrinæ catholicæ, in quo præter antiqua & indubitate dogmata fidei Catholicæ in Confessione Augustana comprehensa, quæ semper fuerunt extra Controversiam posita, in primis explicantur illi omnes Articuli dictæ Augustanæ confessionis, qui vel jana hinc inde inter Eruditos utriusq; partis ad Concordiam sunt deducti, vel pro constituendâ unitate & quiete, adhuc possunt salvâ veritate Catholicæ concedi & indulgeri: adductis præterea rationibus brevibus & substantialibus, eur in reliquis, qui fortè superefunt, Ecclesia Catholicæ cedere non possit. Deinde Colligantur illi quoq; Articuli, qui nunc quidem ab ijs, qui Augustanam confessionem profitentur, contra religionem Catholicam Vocantur in Controversiam, quibus tamen ipsa confessio Augustana saltem expresse non contradicit, vel quos etiam ex parte approbat. Postremò recitentur etiam succinctè aliæ quædam opiniones, partim reprobatae, partim etiam fanaticæ, quarum nonnullæ quidem ante editam Augustanam confessionem, multo major verò pars ab eo tempore citra orbem Christianum invasere, quæ nec ipsi confessioni Augustanæ multo minus Catholicæ religioni congruunt, ita ut tale Summarium sit quasi methodus quædam, ad quam parochi & Concionatores in Regnis atq; provincijs nostris existentes, doctrinam suam tanquam ad regulam dirigant atq; accommodent, adeoq; probatam & sanam doctrinam ab adulterinâ & pernicioſâ internoscere atq; distingvere, & quid ipsis tam in prædicatione populi Dei, quam in administratione Sacramentorum ac reliquis Ceremonijs Ecclesiasticis tenendum vel fugiendum sit, clarè discernere possint. Quæ methodus quo plausibilior erit & quo longius fuerit à Contentione remota, eò gratiorem & utiliorem quoq; futuram dissidendum non est! Desideramus autem ut hoc opus absq; omni morâ in Dei nomine aggrediaris, & perfectum illicò ad nos transmittas; ita namq; extrema postulat Regnorum ac Dominorum nostrorum necessitas, neq; dubites hunc tam insignem laborem Deo, cuius res agitur, acceptum fore, quem nos sane erga te Cæsarea nostrâ beneficentia recognoscemus &c.

Ad

Eruditione & Moribus pereximium;

Dn. PETRUM MOWALLIUM, Com-
militonem Conterraneum, & amicum colendum, de-
fensorem harum thesium maximè industrium.

MOVALLIUS, i.e. VALLIS SYLVESTRIS,

ELABORATIO.

Quid memorem totâ celebres regione MOVALLI,
Capripedumq; leves per tua rura Choros?
O fessis jucunda quies, Smalelandica tellus,
Hoc quod habes longo tempore nomen habe!
Te fera non vastet damnosî injuria belli,
Sed tua securus rura colonus aret!
Et tibi quæ mellis nitidi, quæ copia lactis
Nunc fluit, æterno tempore sancta fluat!

L. Mg.
P R A E S I D I S

Præstantissime MOVALLI, amice per dilecte-
Commendabar is mibi non ita pridem à viro de Ecclesia
Dei optimè merito: Nec fallere Te video spem Amplitu-
dinis Ejus, cum sic invigiles studiis, ut cum laude ac ad-
plausu identidem audiaris in Academia. Si itaq; de hinc fu-
eris semper adnisi, sicut cœpisti: Ego te Academicis no-
strum defunctum, si placet iter in patriam, ita commenda-
tione deducam, sicut advenientem recepi. Vale: scripsi
festinanter.

In Tui honorem propensus
PETRUS Bång D. & Prof.

Non bonos minus quam doctos amant cultores, Ca-
stissimæ Musæ; Fædari namq; sua, ad orbis terrarum gen-
tiumq; decus constituta sacra, interpretantur, cum vitiorum
sordibus & seculi ineptiis inquinataæ mentes, ad ea accedunt.
Nec iniquam solùm eam sacrorum suorum prostitutionem, sed
summè quoq; noxiā habent; vetus illud verumq; verbum
comprobantes, mali omnis materiam esse literas, morum Sanctimo-
niæ virtutumq; cultu nisi fulciantur. Huic Musarum sententiaæ ju-
stissimæ, Tu doctissime Movalli, ab eo tempore quo Musis te-
met consecrasti, præcipuâ semper Sanctioris vitæ æstimatione
subscripsisti. Ingenij ergo bonitatem, strenuè, ut egregio
hoc doces specimine, excultam, incorruptâ & non simulatâ
modestia, ubiq; honestare voluisti. Hanc non vulgatae laudis
famam, sincero & amico animo, hisce paucis tibi gratulatur.

NICOL. TUNANDER.

I N

Laudabilem Industriam,
Prastantissimi RESPONDENTIS,
Dn. PETRI MOVALLII

Amici & conterranei per dilecti:

Colchica terrestres rodunt rutilantia vermes!

Campestrēm, genus millepedum Segetem:

Dura sed ipse lacertosus fodit arva colonus

Intrepidâ messem colligit ecce manu!

Myrmidonas metuis scelerum doce Movalli?

Insta: Sperata sic quoq; Falce metes,

Agresti lusit calamo

ELIAS TIL-LANDZ

Med. D. & Prof.

PRIMUS Amore mei MOVALLI; Frater amande,

Semper eras; Musæ fidus amansq; tuæ.

Differis hinc quoniam docto de ponte Cathedræ,

Hocce tibi volui deproperare metrum;

In signum sinceræ ac in corruptæ fraternitatis, langvidæ

licet manu, fraterno affectu hac pauca adjeci

STENO CERVINUS Wex, Smol.